

RAQAMLI DAVRDA O‘ZBEK TILINING XALQARO NUFUZI.

Hasanboyeva Musharraf Rustam qizi.

Denov tadbirkorlik va pedagogika instituti.

Filologiya fakulteti. O‘zbek tili va adabiyoti

yo‘nalishi 2-bosqich talabasi

musharrafhasanboyeva@gmail.com

+998885499805

Annotatsiya. Ushbu maqolada raqamli davr sharoitida o‘zbek tilining xalqaro maydondagi o‘rni, nufuzi va rivojlanish istiqbollari tahlil qilinadi. Globallashuv va axborot texnologiyalarining jadal rivojlanishi natijasida tillarning internet makonidagi faolligi, raqamli platformalardagi qo‘llanish darajasi hamda xalqaro kommunikatsiyadagi ahamiyati tobora ortib bormoqda. Maqolada o‘zbek tilining internet resurslari, ijtimoiy tarmoqlar, elektron ta‘lim platformalari, sun‘iy intellekt tizimlari va raqamli media vositalaridagi ishtiroki yoritiladi. Shuningdek, davlat tilining xalqaro miqyosdagi nufuzini oshirishda elektron lug‘atlar, tarjima dasturlari, mobil ilovalar va multimedia kontentlarining o‘rni tahlil etiladi. Tadqiqot davomida o‘zbek tilining xorijiy auditoriyaga tanitilishida madaniy diplomatiya, xalqaro ilmiy hamkorlik va zamonaviy texnologiyalarning ahamiyati ochib beriladi. Shu bilan birga, raqamli muhitda tilning raqobatbardoshligini ta‘minlash, sifatli kontent yaratish va o‘zbek tilining global axborot makonidagi ulushini kengaytirish masalalariga alohida e‘tibor qaratiladi. Maqola yakunida o‘zbek tilining xalqaro nufuzini mustahkamlashga xizmat qiladi.

Kalit so‘zlar: raqamli davr, o‘zbek tili, xalqaro nufuz, globallashuv, axborot texnologiyalari, sun‘iy intellekt, raqamli platformalar, internet makoni, elektron ta‘lim, multimedia kontent, madaniy diplomatiya, xalqaro kommunikatsiya.

Abstract. This article analyzes the role, international prestige, and development prospects of the Uzbek language in the digital era. As a result of globalization and the rapid development of information technologies, the activity of languages in the Internet space, their level of usage on digital platforms, and their importance in international communication are steadily increasing. The article highlights the participation of the Uzbek language in Internet resources, social networks, electronic educational platforms, artificial intelligence systems, and digital media tools. In addition, the role of electronic dictionaries, translation software, mobile applications, and multimedia content in enhancing the international status of the state language is examined.

During the research, the importance of cultural diplomacy, international scientific cooperation, and modern technologies in promoting the Uzbek language to foreign audiences is revealed. At the same time, special attention is paid to ensuring

the competitiveness of the language in the digital environment, creating high-quality content, and expanding the share of the Uzbek language in the global information space. The article concludes with practical suggestions and recommendations aimed at strengthening the international prestige of the Uzbek language.

Keywords: *digital era, Uzbek language, international prestige, globalization, information technologies, artificial intelligence, digital platforms, Internet space, e-learning, multimedia content, cultural diplomacy, international communication.*

Аннотация. *В данной статье анализируются роль, международный авторитет и перспективы развития узбекского языка в условиях цифровой эпохи. В результате глобализации и стремительного развития информационных технологий возрастает активность языков в интернет-пространстве, уровень их использования на цифровых платформах, а также их значение в международной коммуникации. В статье освещается участие узбекского языка в интернет-ресурсах, социальных сетях, электронных образовательных платформах, системах искусственного интеллекта и цифровых медиасредствах. Кроме того, рассматривается роль электронных словарей, программ перевода, мобильных приложений и мультимедийного контента в повышении международного статуса государственного языка.*

В ходе исследования раскрывается значение культурной дипломатии, международного научного сотрудничества и современных технологий в продвижении узбекского языка среди зарубежной аудитории. Вместе с тем особое внимание уделяется обеспечению конкурентоспособности языка в цифровой среде, созданию качественного контента и расширению доли узбекского языка в глобальном информационном пространстве. В заключение статьи представлены практические предложения и рекомендации, направленные на укрепление международного авторитета узбекского языка.

Ключевые слова: *цифровая эпоха, узбекский язык, международный авторитет, глобализация, информационные технологии, искусственный интеллект, цифровые платформы, интернет-пространство, электронное образование, мультимедийный контент, культурная дипломатия, международная коммуникация.*

XXI asr axborot texnologiyalari, internet va sun'iy intellekt jadal rivojlanayotgan davr sifatida insoniyat taraqqiyotida yangi bosqichni boshlab berdi. Bugungi globallashuv jarayonida tillarning xalqaro maydondagi o'rnini nafaqat siyosiy yoki madaniy omillar, balki ularning raqamli makondagi faolligi bilan ham belgilanmoqda. Raqamli platformalarda keng qo'llanilayotgan tillar global kommunikatsiya vositasiga aylanib, xalqaro nufuzini mustahkamlab bormoqda. Shu

nuqtai nazardan o‘zbek tilining ham internet, ijtimoiy tarmoqlar, elektron ta’lim tizimlari va sun’iy intellekt texnologiyalaridagi ishtiroki muhim ahamiyat kasb etadi.

O‘zbek tili turkiy tillar oilasining eng yirik va boy tillaridan biri hisoblanadi. Bugungi kunda dunyo bo‘ylab millionlab insonlar ushbu tilda so‘zlashadi. Mustaqillik yillarida davlat tilining maqomini mustahkamlash, uning xalqaro miqyosdagi nufuzini oshirish va raqamli texnologiyalar bilan integratsiyasini ta’minlash borasida keng ko‘lamli ishlar amalga oshirildi.

O‘zbek tilining raqamli makondagi o‘rni.

Raqamli davrda tilning rivojlanishi internetdagi faoliyat bilan chambarchas bog‘liqdir. Hozirgi kunda o‘zbek tilida faoliyat yuritayotgan veb-saytlar, elektron kutubxonalar, mobil ilovalar va ijtimoiy tarmoqlardagi kontent hajmi sezilarli darajada ortmoqda. Bu esa o‘zbek tilining nafaqat mahalliy, balki xalqaro auditoriyaga ham yetib borishiga xizmat qilmoqda.

Ayniqsa, YouTube, Telegram, Instagram, Facebook kabi platformalarda o‘zbek tilidagi ilmiy, madaniy va ta’limiy kontentlarning ko‘payishi tilning ommalashuviga ijobiy ta’sir ko‘rsatmoqda. Blogerlar, jurnalistlar va yosh ijodkorlarning raqamli maydondagi faoliyati natijasida o‘zbek tilining zamonaviy uslubiy imkoniyatlari kengaymoqda.

Shuningdek, elektron hukumat tizimlari, onlayn xizmatlar va masofaviy ta’lim platformalarida o‘zbek tilidan foydalanish ko‘lami ham ortib bormoqda. Bu holat davlat tilining zamonaviy texnologiyalar bilan uyg‘unlashayotganini ko‘rsatadi.

Sun’iy intellekt va o‘zbek tili.

Bugungi kunda sun’iy intellekt texnologiyalari dunyo tillarining rivojiga katta ta’sir ko‘rsatmoqda. Mashina tarjimasini, ovozli yordamchilar, matnni avtomatik tahlil qilish tizimlari va chatbotlar tilning raqamli hayotdagi mavqeini belgilovchi asosiy omillardan biriga aylandi.

O‘zbek tilining sun’iy intellekt tizimlariga integratsiyalashuvi ham muhim masalalardan biridir. So‘nggi yillarda o‘zbek tilidagi avtomatik tarjima dasturlari, elektron lug‘atlar va nutqni tanish texnologiyalari rivojlanmoqda. Google Translate, sun’iy intellektga asoslangan chatbotlar va boshqa raqamli platformalarda o‘zbek tilining qo‘llanilishi uning xalqaro miqyosdagi ko‘rinishini kengaytirmoqda.

Biroq bu sohada hali amalga oshirilishi lozim bo‘lgan vazifalar ko‘p. Jumladan, sifatli lingvistik bazalarni yaratish, ilmiy terminologiyani boyitish va o‘zbek tilidagi katta hajmdagi raqamli ma’lumotlar fondini shakllantirish zarur.

O‘zbek tilining xalqaro nufuzini oshirish omillari.

Tilning xalqaro nufuzi bir necha omillar bilan belgilanadi. Ulardan biri — sifatli ilmiy va madaniy kontent yaratishdir. Agar internetda ma’lumotlar, maqolalar, kitoblar va multimedia vositalari o‘zbek tilida keng tarqalsa, bu tilning xalqaro maydondagi mavqeini mustahkamlaydi.

Ikkinchi muhim omil — xalqaro ilmiy hamkorlikdir. O‘zbek tilini xorijiy universitetlarda o‘qitish, xalqaro konferensiyalar tashkil etish va ilmiy tadqiqotlarni rivojlantirish tilning nufuzini oshiradi. Hozirgi kunda ko‘plab xorijiy mamlakatlarda o‘zbek tili va madaniyatiga qiziqish ortib bormoqda.

Shuningdek, madaniy diplomatiya ham muhim rol o‘ynaydi. O‘zbek adabiyoti, san’ati, kino va milliy qadriyatlarini xalqaro maydonda targ‘ib qilish orqali tilning ahamiyati yanada kuchayadi. Alisher Navoiy, Bobur kabi buyuk mutafakkirlar merosi ham o‘zbek tilining boy tarixiy va madaniy salohiyatini namoyon etadi.

Muammolar va istiqbollar.

Avvalo, shuni takidlashimiz joizki, raqamli makonda o‘zbek tilining rivojlanishida ayrim muammolar ham mavjud. Jumladan, internetdagi sifatli o‘zbekcha kontent hajmining yetarli emasligi, ayrim texnologik dasturlarda til qo‘llab-quvvatlanishining cheklanganligi va ilmiy terminologiyaning to‘liq shakllanmaganligi shular jumlasidandir.

Bundan tashqari, yoshlar orasida xorijiy tillarga bo‘lgan qiziqishning yuqoriligi ayrim hollarda ona tiliga e‘tiborning pasayishiga olib kelishi mumkin. Shu sababli o‘zbek tilini zamonaviy va raqobatbardosh til sifatida rivojlantirish muhim vazifalardan biri hisoblanadi. Agarda bizda so‘z boyligi yanada oshishini xohlasak biz so‘zlarning muqobil varyantlaridan ko‘proq foydalanishimiz kerak. Yanada yangi so‘zlarni tilimizga olib kirishimiz zarur. Internet manbalarida ham tuli xil saytlardan foydalanib, til boyligini ham tabiiy ham suniy ravijda rivojlantirishimiz kerak.

Kelajakda o‘zbek tilining xalqaro nufuzini oshirish uchun quyidagi yo‘nalishlarga e‘tibor qaratish lozim:

- o‘zbek tilidagi ilmiy va elektron resurslarni ko‘paytirish;
- sun‘iy intellekt tizimlariga tilni chuqur integratsiya qilish;
- xalqaro media platformalarda sifatli kontent yaratish;
- xorijiy ta‘lim muassasalarida o‘zbek tilini o‘qitishni kengaytirish;
- elektron lug‘atlar va tarjima dasturlarini rivojlantirish.

Xulosa.

Muxtasar qilib aytganda, raqamli davr o‘zbek tili oldiga yangi imkoniyat va vazifalarni qo‘ymoqda. Tilning xalqaro nufuzini oshirish endilikda nafaqat an‘anaviy madaniy omillarga, balki uning raqamli texnologiyalar bilan integratsiyasiga ham bog‘liqdir. Internet, sun‘iy intellekt, multimedia va elektron ta‘lim tizimlarida o‘zbek tilining faol qo‘llanilishi uning global axborot makonidagi mavqeini mustahkamlaydi.

Demak, o‘zbek tilini raqamli makonda rivojlantirish, sifatli kontent yaratish va zamonaviy texnologiyalar bilan uyg‘unlashtirish orqali uning xalqaro maydondagi nufuzi yanada ortadi. Bu esa davlat tilining kelajak taraqqiyoti va milliy uyg‘unligini yanada oshiradi. Til jamiyat ko‘zgusi sanaladinu qancha rivojlansa millat ham shuncha rivojlanadi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining “O‘zbek tilining davlat tili sifatidagi nufuzi va mavqeyini tubdan oshirish chora-tadbirlari to‘g‘risida”gi Farmoni. – Toshkent, 2019.
2. Karimov I.A. Yuksak ma’naviyat – yengilmas kuch. – Toshkent: Ma’naviyat, 2008.
3. Mirziyoyev Sh.M. Yangi O‘zbekiston strategiyasi. – Toshkent: O‘zbekiston, 2021.
4. Crystal D. Language and the Internet. – Cambridge University Press, 2006.
5. Castells M. The Rise of the Network Society. – Oxford: Blackwell Publishers, 2010.
6. Warschauer M. Technology and Social Inclusion: Rethinking the Digital Divide. – MIT Press, 2003.
7. Graddol D. English Next: Why Global English May Mean the End of “English as a Foreign Language”. – British Council, 2006.
8. O‘zbek tilining izohli lug‘ati. 5 jildlik. – Toshkent: O‘zbekiston milliy ensiklopediyasi, 2020.
9. Rahmatullayev Sh. Hozirgi o‘zbek adabiy tili. – Toshkent: Universitet, 2016.
10. Internet va zamonaviy axborot texnologiyalariga oid ilmiy maqolalar to‘plami. – Toshkent, 2022.
11. UNESCO. Digital Transformation and Languages Preservation Reports. – Paris, 2021.
12. Google Translate va sun‘iy intellekt texnologiyalariga oid rasmiy elektron manbalar.
13. www.lex.uz – O‘zbekiston Respublikasi milliy qonunchilik bazasi.
14. www.ziyonet.uz – elektron ta’lim va ilmiy resurslar platformasi.